

Thanks to the psychologist, the investigator can not only understand when the child is telling the truth and when not, but also find an individual approach to it that will help to influence the positive outcome of the interrogation and prevent re-traumatization of the child [2, p.89]. Specialists in child and adolescent psychology can be a kind of clue for the investigator, because the psychologist can approach each child more effectively than the investigator, and the investigator in turn can get the necessary information from the child with the help of a psychologist.

However, despite the need to involve a psychologist in the interrogation of a minor, this is rarely used in practice. First of all, this is due to the lack of child psychologists who understand not only child psychology, but also law. Another aspect of the above problem is the insufficient legal regulation of the powers of a psychologist during interrogation, as the law does not allow persons other than the investigator to ask questions during interrogation.

The above allows us to conclude that the participation of a psychologist in the interrogation of juveniles or juveniles in criminal proceedings has significant advantages, but the very procedure of interrogation by a psychologist and his involvement have significant shortcomings that need to be addressed not only at law but also in practice.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення 29.03.2021)
2. Порубов Н.И. Тактика допроса на предварительном следствии. Москва : БЕК, 1998. 208 с.
3. Шепітько В.Ю. Допит потерпілого : тактико-психологічний підхід. Питання боротьби зі злочинністю. 2008. Вип. 15. С. 256–265.

Чорна Поліна Павлівна,

курсант 4 курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Приловський Володимир Володимирович,
доцент кафедри криміналістики та домедичної підготовки Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

КРИМІНАЛІСТИЧНА ГАБІТОЛОГІЯ: ЇЇ СУТНІСТЬ І ЗАВДАННЯ

Ідентифікація людини за ознаками зовнішності може бути визначена як галузь криміналістичної техніки, яка вивчає ознаки зовнішності та

методи їх використання для встановлення особистості. Ця галузь криміналістичної технології називається габітологією [1, с. 210].

Основний зміст габітології складається з інформації про суттєво значущі характеристики зовнішності людини, які сприймаються зором, їх відображенням, науково-технічними засобами та методами збору, вивчення та використання цих даних для встановлення особистості [2, с. 640].

Актуальність цієї теми пов'язана із тим фактом, що криміналістичне використання інформації про зовнішній вигляд людини охоплює практично всю правоохоронну діяльність. Слідчі, використовуючи дані про зовнішність людини, збирають докази і перевіряють наявну інформацію. Досить назвати таку слідчу дію ідентифікацією, яка заснована на використанні ознак зовнішності для встановлення причетності або неучасті особи до певної події, яка знаходилося в полі зору слідства.

В даний час теоретичні основи портретної ідентифікації особистості, система опису зовнішності людини, дослідження оперативної і слідчої ідентифікації особистості, визначили частоту ознак, які зустрічаються і є найбільш помітними, запропоновані способи об'єктивізації визначення зовнішнього вигляду, щоб описати їх [3, с. 34].

Питаннями, що пов'язані із особливостями ідентифікації особи за зовнішніми ознаками приділяли увагу такі вчені з криміналістики – М. І. Авдєєв, Р. С. Белкін, К.В. Бугаєв, О.Н. Васильєв, Ю.П. Дубягін, А.М. Зінін, В.Н. Звягін, В.Я. Колдін, В.П. Колмаков, Ю.М. Кубіцький, Є.Р. Россинський, А.В. Савушкін, В.А. Снетков, Н.В. Терзієв, Н. П. Яблоков, К.О. Чаплинський та інші.

Взагалі, криміналістична габітологія (лат. *crimen* – злочин + *habitus* – зовнішній вигляд людини, її будова тіла + гр. *logos* – вчення) – це галузь криміналістичної техніки, що ґрунтується на засадах анатомії, антропології, біології й охоплює систему теоретичних положень про зовнішні ознаки людини, а також сукупність методів і науково-технічних засобів, що забезпечують збирання, дослідження і використання відповідних ознак для ототожнення особи [4, с. 87].

Так, серед кримінологів загальноновизнано, що габітологія вивчає сліди – ознаки зовнішньої структури людини та їх використання в процесі досудового та судового слідства. Єдиного підходу до використання терміна "габітологія" не існує. Вчені-криміналісти також використовують термін "габітоскопія".

Криміналістична габітокопія (лат. *Crimen* – злочин + *habitus* – зовнішній вигляд людини, її статура + гр. *Scopeo* – розглянути) – криміналістичне вчення про ознаки зовнішності людини, їх матеріальні та ідеальні образи, про спосіб їх використання ознаки встановлення фактів, що мають значення для проведення досудового розслідування у кримінальних справах злочинів та їх попередження.

Що стосується історичного аспекту проблеми, то, наприклад, на початку 90-х років минулого століття у підручнику з криміналістики було передбачено спеціальний розділ «Криміналістична ідентифікація людини за зовнішнім виглядом». Ідентифікація людини за ознаками зовнішності можлива лише тому, що кожна людина наділена природою унікальним набором ознак зовнішності, і ці ознаки притаманні лише цій людині на відповідному етапі її розвитку. Зміни у зовнішності людини можуть відбуватися з різних причин, у тому числі навмисно [5, с. 100].

Людина наділена даними, що забезпечують її життєдіяльність. Їх можна класифікувати на три типи: фізичні, біологічні, соціальні. Це означає, що три види слідів притаманні людині відповідно. Так, на місці події людина (злочинець, жертва, свідок) залишає сліди, які мають інформацію про неї. 1. Фізичні дані характеризують будову людського організму. 2. Біологічні дані характеризують функціональну діяльність людини як біологічного механізму в соціальному середовищі. 3. Соціальні дані характеризують людину як суб'єкта правовідносин, соціальних відносин [6-7].

Фізичні дані людини, у свою чергу, бувають двох типів: зовнішні (анатомічні) та внутрішні (структурні). Зовнішні (анатомічні) дані характеризують будову людського тіла (голова, обличчя, руки, ноги, зуби, шкіра тощо). Внутрішні (структурні) дані характеризують зовнішню будову тканин, органів, різні виділення людського організму.

Існує три типи біологічних даних людини: динамічні, голосові та мовленнєві. Динамічні дані означають рухові навички, що проявляються під час руху людини, в індивідуальній каліграфії, під час жестів, в голосі, манері поведінки. Голос – людські дані, джерело звукових доріжок. Завдяки голосу можна формувати окремі набори знаків – ідентифікувати людину за голосом, звуковою мовою. Мова – дані людини, є засобом спілкування з іншими. Криміналісти досліджують усну та письмову мову [6, с. 33].

Отже, криміналістична габітологія вивчає: габітоскопію – вчення про зовнішність, дактилоскопію, дентоскопію, криміналістичну дермоскопію обличчя. У процесі становлення та розвитку криміналістики як науки ознаки зовнішності людини піддавалися класифікації. Розроблялася методика опису ознак.

Важливо усвідомлювати, що суть ототожнення людини за ознаками зовнішності полягає у встановленні конкретної людини за відображеннями в інших об'єктах (фотографії, описи зовнішності людини). Ця ідентифікація заснована на спеціально розробленій методології, побудованій на досвіді судової слідчої практики та даних анатомії, фізіології та антропології. Ця криміналістична методика називається "словесний портрет". До того ж, знання основних положень криміналістичної доктрини ознак зовнішності людини є необхідною умовою успішної роботи правоохоронців та майбутніх юристів.

Список використаних джерел:

1. Доляева Г. Э. Идентификация человека по внешним признакам. Габитоскопия / Г. Э. Доляева, Е. Д. Хильченко // Научно-практический электронный журнал «Аллея Науки». – 2016. – № 4. – С. 639-644.
2. Пясковський В.В. Криміналістика: підручник / В.В. Пясковський, Ю.М. Чорноус, А.В. Іщенко, О.О. Алексеев та ін. – К: «Центр учбової літератури», 2015. – 544 с.
3. Чаплинський К. О. Тактичне забезпечення проведення слідчих дій : монограф. / Чаплинський К.О. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2011. – 496 с.
4. Криміналістика : підручник / [Берназ В. Д. та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. А. Ф. Волобуєва ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2011. – 665 с.
5. Криміналістична габітологія [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://pidruchniki.com/1010061151555/pravo/kriminalistichna_gabitologiya.
6. Особливі прикмети зовнішності людини: їх значення для розслідування злочину. Правові горизонти. 2016. № 1. С. 133-136.
7. Ващук О. П. Криміналістична класифікація ознак зовнішності людини: теоретичний аспект. Криміналістика и судебная экспертиза. 2013. Вып. 58(2). С. 32-34.

Шевцова Поліна Володимирівна,
студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Пиріг Ігор Володимирович,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри криміналістики та
домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**ОКРЕМІ ПИТАННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ
КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО
РОЗСЛІДУВАННЯ**

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що пошук кардинальних рішень для запровадження дієвого механізму протидії злочинним виявам постає першочерговою задачею для кожної демократичної європейської держави. Питання криміналістичного